សមណភាព

រៀបរៀងដោយ

យុនឧត្តមប្រីជា ចាប-ពិន

ដកស្រង់ចេញពីទស្សនាវដ្តីមិត្តសាលាបាលី

ឆ្នាំទី២ លេខ១២ ខែកុម្ភៈ ព.ស.២៤៩៣ គ.ស.១៩៥១

***

ម្នាលអានន្ទ! អ្នកណាមួយ ទោះជាភិក្ខុក្ដី ជាភិក្ខុនីក្ដី ជាឧបាសកក្ដី ជាឧបាសិកាក្ដី ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្ដីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌, អ្នកនោះទើបឈ្មោះថាធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាននិងបូជាចំពោះតថាគត ដោយការបូជាដ៏ប្រសើរបំផុត។

មហាបរិនិព្វានសូត្រ មហា.ទីឃ.

សមណភាព

រៀបរៀងដោយ

យុនឧត្តមប្រីជា ចាប-ពិន

ដកស្រង់ចេញពីទស្សនាវដ្ដីមិត្តសាលាបាលី

ឆ្នាំទី២ លេខ១២ ខែកុម្ភៈ ព.ស.២៤៩៣ គ.ស.១៩៥១

***

មនុស្សក្នុងសកលលោក នឹងទៅតាមទំនើងខ្លួនម្នាក់ៗមិនបាន លុះតែពឹងពាក់អាស្រ័យគ្នាទៅវិញទៅមកទើបបាន, ព្រោះហេតុនេះ ទើបកើតមានជាពួកក្រុមឡើង។ កាលបើកើតជាពួកក្រុមហើយ ក៏រួមគ្នាជាជាតិ។ កាលបើរួមគ្នាជាជាតិហើយ ត្រូវតែមានធម៌ជាគ្រឿងបង្ហាញផ្លូវប្រតិបត្តិឲ្យដឹងថា ដូចម្ដេច

ជាអំពើគួរធ្វើ ដូចម្ដេចជាអំពើគួរលះបង់ ដើម្បីឲ្យកើតសេចក្ដីសុខ សេចក្ដីចម្រើនដល់ពួកដល់ក្រុមនោះ, ពាក្យប្រដៅដូច្នោះ ហៅថា "សាសនា"។ សាសនាកើតឡើងដោយមានហេតុដូចពោលមកនេះ។

ក្នុងសកលលោក តាំងពីសម័យបុរាណ ដរាបដល់មកសម័យបច្ចុប្បន្ន មានសាសនាច្រើនជាអនេក, សាសនាធំៗដែលមានសាសនិកជនកាន់តាមច្រើនៗ មានសាសនាព្រាហ្មណ៍ សាសនាព្រះពុទ្ធ សាសនាឥស្លាម សាសនាគ្រិស្ដជាដើម។ សាសនាទាំងនោះ មានដំណើរ ពាក្យប្រដៅប្រហែលគ្នាក៏មាន ឃ្លាតឆ្ងាយដាច់ស្រយាលពីគ្នាណាស់ក៏មាន។ ពាក្យប្រដៅសាសនាដទៃក្រៅពីព្រះពុទ្ធសាសនាមិនបាននាំមកសម្ដែងក្នុងទីនេះទេ, នាំយកតែពាក្យប្រដៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាមួយ ដែលជាសាសនាប្រដៅឲ្យមានសមណភាពមកសម្ដែងដោយសង្ខេបដូចមានតទៅនេះ ៖

ពាក្យថា "សមណភាព (ប្រែថា) ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកស្ងប់" គឺស្ងប់កាយ ស្ងប់វាចា ស្ងប់ចិត្ត។ ការសង្រួមប្រយ័ត្នមិនឲ្យអំពើអាក្រក់ចេញមកប្រាកដតាមកាយទ្វារ គឺមិនសម្លាប់សត្វ មិនលួចទ្រព្យគេ, មិនប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ហៅថា "ស្ងប់កាយ"។ ការសង្រួមប្រយ័ត្នមិនឲ្យសម្ដីអាក្រក់ចេញមកតាមវចីទ្វារ គឺមិននិយាយកុហក, មិននិយាយញុះញង់, មិននិយាយទ្រគោះ, មិននិយាយឥតប្រយោជន៍ ហៅថា "ស្ងប់វាចា"។ ការសង្រួមប្រយ័ត្នមិនឲ្យគំនិតអាក្រក់កម្រើកឡើងប្រាកដក្នុងមនោទ្វារ គឺមិនគិតរំពៃចង់បានទ្រព្យគេ, មិនគិតគុំកួន, មិនយល់ខុស ហៅថា "ស្ងប់ចិត្ត"។ បុគ្គលដែលស្ងប់កាយ វាចា

ចិត្តដូចពោលមកនេះ ហៅថា "អ្នកស្ងប់ចាកបាប"។

ការសម្លាប់សត្វ, ការលួចទ្រព្យគេ, ការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ហៅថា "អំពើអាក្រក់ក្នុងកាយ"។ ការនិយាយកុហក, ការនិយាយញុះញង់, ការនិយាយទ្រគោះ, ការនិយាយឥតប្រយោជន៍ ហៅថា "អំពើអាក្រក់ក្នុងវាចា"។ ការគិតរំពៃចង់បានទ្រព្យគេ, ការគិតគុំកួន, ការយល់ខុស ហៅថា "អំពើអាក្រក់ក្នុងចិត្ត"។ បុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តអំពើអាក្រក់ក្នុងកាយ វាចា ចិត្ត ហៅថា "អ្នកធ្វើបាប"។

បណ្ដាទ្វារទាំង៣ គឺកាយ វាចា ចិត្តនោះ ចិត្តជាធម្មជាតនាំបណ្ដាលឲ្យធ្វើបាបមុនគេបង្អស់, កាយនិងវាចា បើមិនមានចិត្តផ្ដើមឡើងជាមុនទេ ក៏ធ្វើបាបមិនកើត ព្រោះកាយប្រៀបដូចរូបយន្ត ចិត្តដូចមនុស្សអ្នកទាញខ្សែរូបយន្តឲ្យកក្រើក, រូបយន្ត បើមិនមានមនុស្សទាញ ខ្សែក៏មិនអាចកក្រើកបានយ៉ាងណាមិញ កាយបើមិនមានចិត្តនាំបណ្ដាលទេ ក៏កក្រើកមិនបានយ៉ាងនោះដែរ។ បាបដែលកើតក្នុងចិត្តមានច្រើនជំពូក តូចក៏មាន ធំក៏មាន។

ព្រះពុទ្ធសាសនាប្រដៅពុទ្ធសាសនិកជន មិនឲ្យធ្វើបាបគ្រប់ជំពូកទាំងតូចទាំងធំ មានឃាត់មិនឲ្យបៀតបៀនសត្វ សម្លាប់សត្វជាដើម ឲ្យចម្រើនមេត្តាចិត្ត អាណិតអាសូរទួទៅទាំងសត្វនិងមនុស្សទាំងពួង គ្រប់ទិសតំបន់ ឲ្យនឹករំពឹងប្រៀបធៀបខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃថា "អាត្មាអញចង់បានសេចក្ដីសុខស្រឡាញ់ជីវិតនិងរាងកាយរបស់អាត្មាអញយ៉ាងណា, អ្នកដទៃក៏យ៉ាងនោះដែរ", មេត្តាចិត្តនេះជាសេចក្ដីល្អក្រៃពេក។ អ្នកដែលមិនសម្លាប់គេ ព្រមទាំង

បានចម្រើនមេត្តាចិត្តផងទៀត ហៅថា "អ្នកបិតក្នុងគន្លងធម៌ដ៏ល្អ" ជាទីគាប់ចិត្តរបស់មនុស្សនិងសត្វទូទៅ ព្រោះមនុស្សនិងសត្វក្នុងសកលលោក រមែងស្អប់ទុក្ខ ស្រឡាញ់សុខ, ស្អប់ស្លាប់ ស្រឡាញ់រស់, ស្អប់អាក្រក់ ស្រឡាញ់ល្អ, ស្អប់ក្រ ស្រឡាញ់មានជាធម្មតា, រមែងហួងហែងរក្សានូវជីវិតរបស់ខ្លួនក្រៃពេក មិនចង់ឲ្យអ្នកដទៃមកធ្វើឲ្យអន្តរាយជីវិតនោះឡើយ។ ពាក្យដែលពោលមកនេះ ជាពាក្យប្រដៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា, ព្រោះហេតុនោះព្រះពុទ្ធសាសនាទើបបាននាមថាជាសាសនាល្អបំផុតក្នុងលោក ឥតមានសាសនាណាជាគូប្រៀបផ្ទឹមបាន ដោយមានធម៌ជាគោលសំខាន់យ៉ាងនេះជាដើម សម្រាប់ប្រដៅពុទ្ធបរិស័ទ ឲ្យធ្វើសេចក្តីទំនុកបម្រុងប្រយោជន៍ដ៏ធំទូលាយដល់សត្វនិងមនុស្សជាសាធារណៈ មិនរើសមុខទោះបីមនុស្ស ទោះបីសត្វ បើចង់ឲ្យបានសេចក្តីសុខស្មើមុខរាល់គ្នា។

មួយទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនាប្រដៅថា បើបុគ្គលណាមានចិត្តអាក្រក់ឥតមេត្តាករុណា ហើយធ្វើអំពើអាក្រក់ដោយកាយឬវាចា មានសម្លាប់សត្វជាដើម តាមចិត្តដែលអាក្រក់នោះ វិបាកទុក្ខរមែងជាប់ជិតប្រកិតតាមបុគ្គលនោះក្នុងជាតិនេះនិងជាតិខាងមុខ ដូចកង់រទេះវិលជាប់តាមស្នាមជើងគោ គេចមិនរួចអំពីបាបកម្មនោះឡើយ ទុកជារត់ទៅជ្រកពួនក្នុងអាកាស ក្នុងសមុទ្រ ក្នុងចន្លោះភ្នំឯណាក្តីឬទៅបិតនៅក្នុងប្រទេសណាមួយក្តី ឲ្យតែមានផែនដី សូម្បីប៉ុនចុងសក់ក៏មិនរួចដែរ, ទោះបីរត់ទៅពឹងព្រះពុទ្ធសូមអង្វរព្រះអង្គឲ្យទ្រង់ជួយឲ្យរួចបាបកម្មនោះក៏មិនរួចឡើយ, លុះតែមិនធ្វើបាបដោយខ្លួនឯង ទើបមិន

មានបាបចំពោះខ្លួន; ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សម្ដែងថា "បាបដែលបុគ្គលណាធ្វើដោយខ្លួនឯង បុគ្គលនោះត្រូវសៅហ្មងដោយខ្លួនឯង, បាបដែលបុគ្គលណាមិនធ្វើដោយខ្លួនឯង បុគ្គលនោះរមែងបរិសុទ្ធដោយខ្លួនឯង សេចក្ដីបរិសុទ្ធិនិងមិនបរិសុទ្ធិស្រេចតែនឹងខ្លួនឯង អ្នកដទៃនឹងជួយធ្វើអ្នកដទៃឲ្យបរិសុទ្ធមិនបាន" ព្រះតថាគតទាំងឡាយគ្រាន់តែជាអ្នកសម្ដែងប្រាប់ផ្លូវបាប-បុណ្យប៉ុណ្ណោះ មិនមែនទទួលបាបបុណ្យជំនួសទេ។

ព្រះពុទ្ធឱវាទនេះ ជាហេតុនាំពុទ្ធបរិស័ទឲ្យមានចិត្តខ្លាចបាបនិងជាហេតុនាំឲ្យស្រឡាញ់បុណ្យខំប្រឹងធ្វើកាយវាចាចិត្តឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ចំពោះៗខ្លួន មិនឲ្យអាងអ្នកដទៃ ព្រោះហួសនិស្ស័យនឹងអាងបាន ក្នុងការបរិសុទ្ធិនិងមិនបរិសុទ្ធិនេះ។

ពាក្យដែលប្រដៅមនុស្សឲ្យខ្លាចបាប ឲ្យមានចិត្តមេត្តាករុណាជាដើម ដើម្បីឲ្យមានកាយវាចាស្ងាប់រម្ងាប់ដូចពោលមកនេះ ជាគោលនៃសេចក្ដីល្អចំណែកមួយជាខាងដើមរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា។ ព្រះពុទ្ធសាសនាមានលម្អ ៣ចំណែក គឺលម្អចំណែកដើម បានខាងសីល, លម្អចំណែកកណ្ដាល បានខាងសមាធិ, លម្អចំណែកចុងបំផុត បានខាងបញ្ញា លម្អទាំង៣ចំណែកនេះហៅថា "ត្រៃសិក្ខា"។ កាលបើពុទ្ធសាវកបានសិក្សាកាន់តាមគោលត្រៃសិក្ខា គឺបានធ្វើកាយវាចាឲ្យរាបសារដោយការរក្សាសីល, បានដុសខាត់ចិត្តឲ្យផូរផង់ដោយការចម្រើនសមាធិ បានពិចារណាឆ្លុះឆ្លាយក្នុងសភាពធម៌តាមសេចក្ដីពិត ដោយការចម្រើនបញ្ញាចំពោះខ្លួនឯងហើយ រមែងមានសេចក្ដីបរិសុទ្ធិ

ស្ងប់រម្ងាប់ចាកបាបខ្លួនឯង ជាបុគ្គលស្អួតសុភាពរាបសាល្អគួរជាទីគោរពបូជារបស់មនុស្សនិងទេវតាក្នុងលោក។

ពុទ្ធសាវកដែលប្រតិបត្តិតាមព្រះឱវាទក្នុងពុទ្ធសាសនា មានកាយវាចាចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ចាកបាបទាំងតូចទាំងធំ លោកហៅថា "សមណៈ" ប្រែថា "អ្នកស្ងប់"។

សាសនាដែលប្រដៅមនុស្ស ឲ្យមានកាយវាចាចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ចាកបាបទាំងតូចទាំងធំ ឲ្យមានសមណភាព ដរាបដល់ប្រដៅឲ្យបានសម្រេចព្រះនិព្វានជាទីបំផុត មានតែពុទ្ធសាសនាមួយប៉ុណ្ណោះ, ក្រៅពីនេះ មិនមានឡើយ។

សេចក្ដីដែលពោលមកនេះ អាងដល់ពុទ្ធភាសិតគាថាដែលព្រះសក្យ-មុនីបរមគ្រូទ្រង់សម្ដែងប្រោសសុភទ្ទបរិព្វាជក ក្នុងវេលាទៀបទ្រង់បរិនិព្វានថាៈ

អាកាសេវ បទំ នត្ថិ សមណោ នត្ថិ ពាហិរេ

សង្ខារា សស្សតា នត្ថិ នត្ថិ ពុទ្ធាន មិញ្ជិតំ។

ប្រែថាៈ សមណៈខាងក្រៅមិនមាន, សង្ខារទាំងឡាយដែលទៀងមិនមាន, សេចក្ដីញាប់ញ័ររបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយមិនមាន, ដូចស្នាមជើងមិនមានឰដ៏អាកាស។

ពុទ្ធភាសិតគាថានេះ ព្រះនាពសកៈ បរមគ្រូទ្រង់សម្ដែងប្រៀបធៀបគតិលោកនិងគតិធម៌ថា ស្នាមជើងមិនមានក្នុងអាកាស យ៉ាងណាមិញ, ក្រៅពីសាសនារបស់ព្រះអង្គ ក៏មិនមានសមណៈ យ៉ាងនោះដែរ, សមណៈមានតែក្នុងសាសនារបស់ព្រះអង្គមួយប៉ុណ្ណោះ គឺលុះតែបុគ្គលចូលមកធ្វើជាពុទ្ធសាវក

ទទួលស្គាល់តាមព្រះឱវាទរបស់ព្រះអង្គជាមុន ហើយនាំយកទៅប្រតិបត្តិដុសខាត់កាយវាចាចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យស្អាត ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ចាកបាបជាខាងក្រោយ ទើបគួរហៅថា "សមណៈ" បាន។

ពាក្យថា "សមណៈ" ក្នុងសំណៅពុទ្ធភាសិតនោះ សម្តៅយកព្រះខីណាស្រពដែលចប់ព្រហ្មចរិយធម៌ អស់កិលេសាសវៈ បានដល់នូវសេចក្តីស្ងប់យ៉ាងខ្ពស់បំផុត គឺព្រះនិព្វានដែលជាលោកុត្តរធម៌ ផុតវិស័យរបស់លោកប្រសើរក្រៃលែងសេចក្តីស្ងប់ទាំងឡាយ។ តែន័យខ្លះសម្តៅយកព្រះអរិយបុគ្គល៤ជំពូក គឺលោកអ្នកបានសម្រេចសោតៈជំពូក១ សកទាគាមិ ជំពូក១ អនាគាមិ ជំពូក១ អរហត្ត ជំពូក១។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ សូម្បីភិក្ខុសាមណេរជាកល្យាណបុថុជ្ជន ដែលជាអ្នកមានកាយវាចាចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ប្រាសចាកទោសនិងការបៀតបៀនអ្នកដទៃហើយក្តី ជាអ្នកកំពុងតែប្រតិបត្តិតាមបដិបទា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់កាយវាចាចិត្តក្តី ក៏បានឈ្មោះថាជា "សមណៈ" ដែរ។ ឯបដិបទាជាគ្រឿងធ្វើបុគ្គលឲ្យជាសមណៈនោះ មានច្រើនប្រការ, តែបើពោលដោយរួបរួមមានតែបីយ៉ាង ហៅថា "ត្រៃសិក្ខា" គឺសីល សមាធិ បញ្ញា។ សីលនោះ កាលបើចែកចេញជាប្រភេទ ក៏មានច្រើនប្រការ គឺសីល៥ សីល៨ សីល១០និងចតុប្បារិសុទ្ធិសីល ដែលមានបាតិមោក្ខសំវរសីល២២៧ សិក្ខាបទជាដើម។ សីលទាំងនេះ បើពោលដោយសរុបនៅតែពីរប្រការគឺ អាគារិកសីល (សីលរបស់អាគារិកជន) គឺឧបាសក ឧបាសិកា១ អនាគារិកសីល (សីលរបស់អនាគារិកជន) គឺភិក្ខុ សាមណេរ១។ បើនិយាយដល់ផល

ប្រយោជន៍របស់សីលនោះៗ ដែលព្រះដ៏ទ្រង់យសជាបរមគ្រូទ្រង់បញ្ញត្តឡើង ក៏ដើម្បីឲ្យពុទ្ធសាសនិកជនអ្នកកាន់តាមពុទ្ធប្បញ្ញត្តនោះៗ មានកាយវាចាស្ងប់ រម្ងាប់រាបសាជាថ្នាក់ៗ តាមភូមិភេទទាបខ្ពស់ជាងគ្នា។

ព្រោះហេតុនេះ ភិក្ខុសាមណេរដែលបានឈ្មោះថា "សមណៈ" ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាហើយ គប្បីដុសខាត់សម្អាតសីលសិក្ខាបទតាមភូមិភេទរបស់ខ្លួន កុំឲ្យចិត្តសៅហ្មង ទើបសមនឹងឈ្មោះថា "សមណៈ" ដែលប្រែថា "អ្នកស្ងប់ចាកបាប" នោះឯង។

ព្រះពុទ្ធសាសនារុងរឿងឬអាប់ឱន ដោយពួកពុទ្ធបរិស័ទ គឺភិក្ខុ សាមណេរ ឧបាសក ឧបាសិកា ប្រព្រឹត្តត្រូវឬខុសរបៀបបទបញ្ញត្តិនិងគោលធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា, អ្នកដទៃមិនមែនពុទ្ធបរិស័ទមិនអាចធ្វើព្រះពុទ្ធសាសនាឲ្យរុងរឿងឬអាប់ឱនទេ។

ព្រះពុទ្ធសាសនារុងរឿងដោយហេតុ៥យ៉ាងគឺៈ

១–សក្កច្ចំ ធម្មំ សុណន្តិ = ភិក្ខុទាំងឡាយស្តាប់ធម៌ដោយគោរព។

២–សក្កច្ចំ ធម្មំ បរិយាបុណន្តិ = ភិក្ខុទាំងឡាយរៀនធម៌ដោយគោរព។

៣–សក្កច្ចំ ធម្មំ ធារេន្តិ = ភិក្ខុទាំងឡាយទ្រទ្រង់ធម៌ដោយគោរព។

៤–សក្កច្ចំ ធតានំ អត្ថំ ឧបបរិក្ខន្តិ = ភិក្ខុទាំងឡាយពិចារណាសេចក្តីធម៌ដែលបានទ្រទ្រង់ហើយដោយគោរព។

៥–សក្កច្ចំ អត្ថមញ្ញាយ ធម្មមញ្ញាយ ធម្មានុធម្មំ បដិបជ្ជន្តិ =

ភិក្ខុទាំងឡាយចេះដឹងបាលីនិងអដ្ឋកថាហើយ បានប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ដោយគោរព។

ព្រះពុទ្ធសាសនាសាបសូន្យក៏ដោយហេតុ៥យ៉ាងដែរ គ្រាន់តែផ្ទុយគ្នានឹងហេតុខាងរុងរឿងប៉ុណ្ណោះ គឺកាលបើភិក្ខុទាំងឡាយមិនស្តាប់, មិនរៀន, មិនទ្រទ្រង់, មិនពិចារណា, មិនប្រព្រឹត្តធម៌ដោយគោរព, ឬស្តាប់ហើយ, រៀនហើយ តែមិនទ្រទ្រង់ គឺមិនកត់ចំណាំធម៌ឲ្យស្ទាត់ជំនាញក្តី, ឬកត់ចំណាំហើយ តែមិនពិចារណាបាលីនិងអដ្ឋកថាឲ្យធ្លុះធ្លាយក្តី ឬក៏ពិចារណាធ្លុះធ្លាយហើយ តែមិនកាន់ឲ្យត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដែលបានរៀនមកនោះក្តី ព្រះពុទ្ធសាសនាក៏មិនរុងរឿងឡើយ។

ភិក្ខុសាមណេរដែលបួសក្នុងសម្នាក់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាសាសនាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ បានឈ្មោះថា "សមណៈ" ហើយ គួរតែលើកស្ទួយព្រះពុទ្ធសាសនាឲ្យផុសអណ្តែតត្រសែតឡើងនិងគប្បីសម្អាតកាយវាចាចិត្តរបស់ខ្លួន ឲ្យស្អាតផូរផង់ កុំឲ្យមានទោសមានអាបត្តិ ទើបសមគួរនឹងឈ្មោះថា "សមណៈ" ត្បិតព្រះត្រៃលោកនាថទ្រង់ដាស់តឿនថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ! មហាជនតែងស្គាល់ឈ្មោះអ្នកទាំងឡាយថា "សមណៈ"; ចំណែកខាងអ្នកទាំងឡាយសោត កាលបើមានគេសួរថា "លោកជាអ្វី?" អ្នកទាំងឡាយក៏ឆ្លើយប្តេជ្ញាខ្លួនថា "អាត្មាជាសមណៈ" ដូច្នេះដែរ, កាលបើអ្នកទាំងឡាយមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ នឹងប្តេជ្ញាខ្លួនយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវដឹងខ្លួនថា "ធម៌ទាំងឡាយឯណាដែលធ្វើឲ្យជាសមណៈផង ធ្វើឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ផង យើងទាំងឡាយនឹងសមាទានកាន់តាមធម៌នោះ,

ប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ ទើបសមនឹងសេចក្តីប្តេជ្ញារបស់យើងទាំងឡាយដោយពិត ដូចពាក្យគេហៅមែន"។ មួយទៀត យើងទាំងឡាយបានបរិភោគចីវរ, បិណ្ឌ-បាត, សេនាសនៈ គិលានភេសជ្ជបរិក្ខារ របស់ទាយកទាំងឡាយឯណា អំពើបុណ្យកុសលរបស់ទាយកអម្បាលនោះមុខជាមានផលធំ មានអានិសង្សធំ ព្រោះអាស្រ័យយើងទាំងឡាយមិនខានឡើយ។ មួយវិញទៀត ផ្នួសរបស់យើងទាំងឡាយនឹងមិនឥតផលទេ ជាផ្នួសមានផល មានកម្រៃដោយពិត, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ! អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹងខ្លួនយ៉ាងនេះរាល់ៗគ្នាចុះ កុំភ្លេចឡើយ"។

កាលបើទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់សម្តែងអំពីធម៌ដែលធ្វើមនុស្សឲ្យជាសមណៈតទៅ, ទ្រង់លើកយក **ហិរិ** (សេចក្តីខ្មាស់បាប) **ឱត្តប្បៈ** (សេចក្តីខ្លាចបាប) ឡើងជាប្រធាននៃធម៌ទាំងពួង ហើយទ្រង់សម្តែងថា **បរិសុទ្ធ-កាយសមាចារ** (កាយសុចរិត៣) **បរិសុទ្ធវចីសមាចារ** (វចីសុចរិត៤) **បរិសុទ្ធមនោសមាចារ** (មនោសុចរិត៣) **បរិសុទ្ធសម្មាអាជីវៈ** (ការចិញ្ចឹមជីវិតដោយផ្លូវបរិសុទ្ធ) **ឥន្ទ្រិយសំវរៈ** (ការសង្រួមឥន្ទ្រិយ៦) **ភោជនេមត្តញ្ញុតា** (ការដឹងប្រមាណក្នុងភោជន) **ជាគរិយានុយោគៈ** (សភាពជាបុគ្គលភ្ញាក់រឭករឿយៗ មិនល្មោភដេកច្រើនពេក) **សតិសម្បជញ្ញៈ** (សេចក្តីរឭកនិងសេចក្តីដឹងខ្លួនសព្វគ្រប់) ការអាស្រ័យសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់, ការជម្រះចិត្តឲ្យប្រាសចាកនីវរណធម៌ ហើយតម្កល់ខ្ជាប់ជាសមាធិ, ធ្វើបញ្ញាដែល

ឃើញច្បាស់នូវចតុរារិយសច្ចឲ្យកើតឡើង។ ធម៌អម្បាលនេះ ជាធម៌របស់សមណៈ ហៅថា “សមណធម៌”។ បុគ្គលដែលប្ដេជ្ញាខ្លួនថាជា “សមណៈ” ត្រូវតែមានធម៌ទាំងនេះក្នុងសន្ដាន។

ស្រាវជ្រាវដោយៈ **ជាច់ សុតឹម**